

چند سال پیش، دوستم محمد کیهانی (نقاش) شاد و سر حال تلفن کرد که به خانه اش بروم. به خیال اینکه می خواهد حال و هوای خوشش را با من قسمت کند؛ رفتم. به محض ورود پاکت خاک آلوده پاره پوره ای را آورد و از داخل آن تعدادی عکس رنگ و رو رفته قدیمی و جلد یک آلبوم عکس کهنه را که با یک نقاشی گل و مرغ تزیین شده بود جلویم گذاشته:

- اینها را توی یک زیاله دانی پیدا کردم!

عکس ها عمدتاً مربوط به زمان قاجار بود ولی در میان آنها همه جور عکسی دیده می شد. از عکس های کهنه ای که در آنها دست و پا و سر آدم ها به خاطر اکسپوژر طولانی تار بود تا عکس هایی از مظفرالدین شاه در سفر فرنگ و عکس های که معلوم بود سی چهل سال قبل در ینگه دنیا انداخته شده است. دوستم جلد آلبوم را خودش برداشت و عکس ها را به من بخشید.

این قضیه همزمان بود با تولد عکسنامه، به سردبیری دوست دیگرم اسماعیل عباسی. چند تایی از آن عکس ها را با یادداشت کوتاهی به عنوان هدیه تولد عکسنامه برای چاپ به او دادم، که در شماره دوم چاپ شد. اما این فکر برایم پیش آمد که چه بسیار عکس های با ارزش تاریخی که در دست افراد بی اطلاع دارد خراب می شود، از بین میرود و دور ریخته می شود. این مرا به فکر جمع آوری عکس های قدیمی انداخت. به خصوص پرتره که حسی نوستالژیک از گذشته ها را در آدم ایجاد می کند.

مدت ها در ویتزین های غبار گرفته عتیقه فروشی ها و بساطکهنه فروشی ها دنبال عکس های قدیمی می گشتم و بارها اتفاق افتاد که عکس هایی را از لابلای کاغذ پاره ها و نامه های قدیمی آلبوم خانوادگی دوست و آشنا و فامیل با خواهش و تمنا و اصرار گرفتم و به مجموعه ای اضافه کردم، که در پاکت پلاستیکی در کتابخانه ام کم کم به یک جمعیت تبدیل شد.

این روزها از توی قفسه کتاب هایم صداهایی می شنوم، صداهایی از گذشته ها. صداهایی که ما را خطاب می کنند. این عکس ها بخشی از آن صداهاست. مجموعه ای که گردآوری آن از یک زیاله دانی آغاز شد.

تا آنجا که اطلاعاتم قد می دهد این عکس ها برای اولین بار است که منتشر می شوند. انتخاب آنها هم بر اساس سلیقه و حس زیبایی شناختی شخصی صورت گرفته است. اطلاعات مختصری هم که همراه بعضی از آنها آمده، از یادداشت ها و علائمی گرفته شده که در حاشیه، زیر و یا پشت آنها دیده می شود. بعضاً هم بر اساس دانسته های آقای دکتر محمد ستاری استنباط شده است.

برای دیدن عکس های این مقاله به مجله سال دوم، شماره پنجم، زمستان 1384 مراجعه شود.

